

Emberek a nagypénteki kereszt körül

Időpont: 1951. március 23. Nagypéntek

Helyszín: Győr – Öregtemplom

Oltári ige: Ézs 53,5-10

Igehirdetési alapige: János 19,16-30

Énekek: 190; 198

*Akkor azért nekik adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék azért Jézust, és elvivék.
És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, amelyet héberül
Golgotának hívnak,*

Ahol megfeszíték őt, és övele más kettőt, egyfelől és másfelől, középen pedig Jézust.

*Pilátus pedig címet is írta, és feltevé a keresztfára. Ez vala pedig az írás: A NÁZÁRETI
JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA.*

*Sokan olvasák azért e címet a zsidók közül, mivelhogy közel vala a városhoz az a hely,
ahol Jézus megfeszítettet vala, és héberül, görögül és latinul vala [az] írva.*

*Mondának azért Pilátusnak a zsidók papi fejedelmei: Ne írd: A zsidók királya; hanem
hogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok.*

Felele Pilátus: Amit megírtam, megírtam.

*A vitézek azért, mikor megfeszítették Jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy
részt mindenik vitéznek, és a köntösét. A köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig
szövött.*

*Mondának azért egymásnak: Ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen.
Hogy beteljesedjék az Írás, amely ezt mondja: Megosztotak ruháimon, és a köntösömre
sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket művelék.*

*A Jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére;
Mária, a Kleopás [felesége], és Mária Magdaléna.*

*Jézus azért, mikor látja vala, hogy [ott] áll az ő anyja és az a tanítvány, akit szeret vala,
monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad!*

*Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt
az a tanítvány.*

*Ezután tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az Írás,
monda: Szomjúhozom.*

*Vala pedig ott egy ecettel teli edény. Azok azért szivacsot töltvén meg ecettel, és izsópra
tévén [azt], odavivék az ő szájához.*

*Mikor azért elvette Jézus az ecetet, monda: Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá
lelkét.*

Imádság:

Kegyelmesen szentséges és szentségesen kegyelmes Úr Isten! Magasztalunk Téged azért, hogy az ítéletet, melyet szentségedtől nekünk kellett volna hordoznunk, Fiadban kegyelmesen önmagadra vetted. Már itt e földön zengjük ezért neked hódolatunk jeléül a Bárány énekét a Te egyszülött szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak, Aki Veled és Szentlelkeddel egységben, mint Isten él és uralkodik mindöröktől fogva mindörökké.

Amen.

A mai napra igehirdetés alapjául kirendelt szentlecke tényleírást ad nagypéntekről, nem pedig teológiai értékelést. Az egyház teológiai értékelését ezen a napon Ézsaiás próféta ajkán keresztül hallottuk az oltári Igében. A szószéki Ige nem arról beszél, hogy milyen

jelentőségteljes az, ami történt, hanem arról, hogy mi az, ami nagypénteken történt. És olyan csodálatos, hogy a történet sok eseményéből, ami akkor nagypénteken ott a Golgothán végbement, János evangéliumának a mai napra kirendelt szentírási szakasza inkább a kereszt körül levő emberek ténykedéséről emlékezik meg, mint arról, hogy maga Jézus mit csinált a kereszten.

Engedelmeskedjünk a mai napon az Ige vezetésének, és ha az Ige úgy látja fontosnak, hogy azokra az emberekre irányítsa figyelmünket, akik nagypénteken a kereszt körül állottak, hát nézzünk szét ezek között az emberek között és keressük köztük önmagunkat!

Az első ember, akiről az Ige megemlékezik, Pilátus. Szélingatta nádszál. Ahhoz van esze, hogy belássa Jézus ártatlanságát. Ahhoz is van bátorsága, hogy ezt meg merje mondani. Tiszteletreméltó bátorság ez a bírójától, de ahhoz már nincs bátorsága, hogy az ítélszékhelyen mellette merjen dönteni és fel merje menteni Jézust. Feláldozza Jézust a tömeghangulatért. Igaz, hogy rossz a lelkiismerete. Rosszul érzi magát így és nem tudja megnyugtatni őt még az sem, hogy nyilvánosan elhárítja magáról a felelősséget mindazért, ami történt. A kereszt alatt Pilátus nincsen ott, de csak a teste nincs ott, a gondolatai ott járnak. Ezért olyan ideges. Mert nincs más magyarázata annak a ténynek, hogy akkor amikor az előírás szerint Pilátus a kivégzésre ítélt gonosztevők fölé odafüggeszti a kivégzésre ítélt ember bűnét, azt így fogalmazza meg: „*A Názáreti Jézus, a zsidók királya*”, s mikor a papi fejedelmek ezt nem találják megfelelőnek, sőt magukra nézve sértőnek érzik és emiatt hozzá visszamennek és ennek a felírásnak Jézus feje felől való eltávolítását és másra való kicserélését kívánják és ebben nem akarnak nagyobb változtatást, mint csak azt, hogy ne az legyen ezen az íráson, hogy az, aki keresztre van feszítve, az a zsidók királya, hanem az legyen benne, ami a tényeknek megfelelő, hogy ő állította magáról azt, hogy a zsidók királya vagyok, ezért kell neki bitón meghalnia – akkor Pilátus érthetetlenül megmakacsolja magát. Egy ilyen egyszerű stílusról van szó s nem hajlandó engedni belőle. Az az ember, aki az előbb Jézus Krisztus nagy ügyében hajlandó volt engedni, egy ilyen jelentéktelen, formális kérdésben megmakacsolja magát. Ennek nem lehet más magyarázata, mint Pilátus rossz lelkiismerete, ideges lelkiállapota, amelyben örül, hogy legalább ezzel bosszút állhat azokon, akik őt ilyen ítéletre rákényszerítették.

Szegény szélingatta nádszál, vergődő ember, ki nem mer Jézus mellett dönteni, hanem csak a tömeggel együtt mer járni a Jézust elítélők útján! – Hány ilyen Pilátus-utód van ma is a nagypénteki emberek között?!

Azután beszél nekünk a felolvasott Ige a két latorról. Ezek már ott vannak a Golgotha hegyén. Ők vannak legeslegközelebb a keresztre feszített Jézushoz, de nem maguktól mennek. A törvény viszi és a sorsuk sodorja őket a Golgotha hegyére. Muszáj-emberek, akiket nem a saját elhatározásuk, hanem a saját elhatározásuknál hatalmasabb akarat kényszerít nagypénteken a kereszt mellé.

Hány ilyen muszáj nagypénteki ember van ma is közöttünk! Nem külső hatalom kényszere viteti őket a nagypénteki istentiszteletekre, hanem elviteti őket a hagyomány íratlan törvénye, a megszokás ellenállhatatlan sodrású ereje, amelynek ellenállni nem tudnak és legalább egy esztendőben egyszer, nagypénteken, meg akarják mutatni, hogy ők is Jézus Krisztushoz tartoznak. Vajon a hagyomány és megszokás, a külső egyháziasság által ma templomba kényszerített emberek között akad-e legalább egy megtérő?! Mert a latorok közül fele megtért akkor, amikor egy lator megtért a kereszten!

Azután ott vannak a kereszt körül a papi fejedelmek. Törvényt betartó, íráskutató, szigorú életszentségű emberek. János evangéliumának 18. fejezete a 28. versben beszél arról, hogy

amikor Kajafástól elvitték Jézust Pilátus törvényházába reggel, ők nem mentek be a törvényházba, hogy meg ne fertőztessenek, hanem hogy megehessék a húsvéti bárányt. Mennyire vigyáznak arra, hogy a törvény minden betűje az utolsó jottáig is megtartassék és ők semmiféle olyan tisztátalan dolgot ne cselekedjenek, amely kizárná őket a páska bárány vacsorájából! János 19,31-ben ezt olvassuk: „*A zsidók pedig, hogy a testek szombatot át a keresztfán ne maradjanak, miután péntek vala, (mert annak a szombatnak napja nagy nap vala) kérék Pilátust, hogy törjék meg azoknak lábszárait és vegyék le őket.*” Óh milyen finom az érzékük, milyen pontosan eleget akarnak tenni annak, hogy a szombat nagy ünnepére, amely az ő időszámításuk szerint pénteken a napnyugtával kezdődött, ne legyen holttest a Golgothán és ne fertőztesse az meg az ünnepet!

A szentlecke arról is beszél, hogy milyen rendkívül érzékeny bajnokai ők az igazságnak s milyen nagyon nagy súlyt helyeznek arra. Még az akkori legfelsőbb kormányzati hatósághoz, Poncius Pilátushoz is elmennek, hogy pontosan fedje a Jézus feje felett lévő írás a tényállást, amely az volt, hogy Jézus nem a zsidók királya, csak Ő állította magáról azt, hogy ő a zsidók királya.

Milyen csodálatos emberek: a tisztaság és a törvény betartása, meg az igazság érvényesítése annyira szív-ügyük nekik, de hogy Jézus vérével a kezüket megfertőzzék, az ellen nem tiltakozik a lelkiismeretük és a törvénytiszteletük! Hogy pénteken ott ne legyen Jézus holtteste a Golgotha keresztfén, az nem bántja őket, csak az, hogy estére lekerüljön a keresztről! Hogy azon a kereszten azt feszítik halálra, Aki maga volt az Igazság, az ezeket az igazságnak e bajnokait egyáltalában nem zavarja, mert nekik kell a húsvéti bárány, nekik kell a törvény, nekik fontos az egyházi szokás, nekik fontos minden előírásnak megtartása, csak nekik a váltság nem kell! Nekik Jézus Krisztus kellemetlen és kiküszöbölendő tényezője az egyházi életnek.

Amikor ezen a napon szétnézünk a kereszt körül János evangelista által megörökített nagypénteki emberek között, akkor nekünk lelkipászoroknak bele kell nézni a papi fejedelmekről írt soroknak kemény tükörébe és meg kell látnunk, hogy közülünk is hány olyan ember szolgálhat ezen a nagypénteken, akinek minden kell, aki tiszteletreméltó törvénytisztelettel, egyházi törvények betartásával éli és végzi a maga szolgálatát, csak a keresztre feszített Jézussal nem tud mit csinálni és a váltság nem kell neki.

Ott vannak a kereszt körül a nagypénteki emberek között azok, akiket itt az írás vitézeknek nevez. Vitézek? Pribékek, hóhérok, erre tették rá az életüket. Ma már egyáltalában nem zavarja őket rettenetes kötelességük. Gépies mozdulatokkal, talán rendkívül ügyesen is végzik a keresztre feszítés borzalmas munkáját. Őket a kötelesség vitte a kereszt alá, de semmi közük a kereszthez, ők csak hasznot akarnak húzni a keresztből! A fizetés, amelyet a kivégzés tényéért kapnak és a ruha, amely az előírások szerint a kivégzendő személyről átszáll a kivégzést végző pribékekre. Ők nyugodtan tudnak osztozkodni a kereszt tövében, mert nekik csak egy fontos: saját önző énjük kielégítése és a haszon, a haszon, mit a nagypénteki kivégzésből is nyerni lehet!

Lehet, hogy te azt gondolod, hogy a ma templomokba összesereglett nagypénteki emberek között lehetnek gyáva pilátusok, lehetnek belső kényszer által, de belső összetartozandósági érzés nélkül templomokba kényszerített lator-utódok, ha az oltár előtt és a szószéken állhatnak is a papi fejedelmek utódaiképpen ma lelkipászorok, de ezeknek az úgynevezett vitézeknek ma mégsem lehetnek utódai a nagypénteki templomban – én azonban abban a meggyőződésben vagyok, hogy ha lefejtjük a külső körülményeket és megtartjuk a vitézek egyéniségének és kereszt alatt való magatartásának lényegét és meglátjuk abban, hogy ők a saját érdekükben, önző üzleti érdekeik kielégítésekképpen vannak a kereszt körül, akkor

meg kell látnunk, hogy ma is hány embert hozott fel a templomba az a gondolat, hogy ezáltal ő valami olyan kedves dolgot cselekszik, az Istennek valami olyan ajándékot méltóztatik adni, amelyért az Isten le van kötelezve, amelyért azután őt az ő földi életének kereteiben, – talán éppen kenyér és ruha kérdéseiben, mint ahogyan ott a poroszlókat a kereszt tövében – meg fogja elégíteni és ki fogja szolgálni. Ahogyan sok temetésnél vannak emberek, akiket kívülről talán a szánalom vitt oda, de akiknek csak képmutatás a szánalma, belül pedig tele vannak önző számítással és gondolataik mindig a számukra juttatandó örökségen jár, hogy mi hasznuk lesz nekik abból a koporsóból, abból a halottból, amelyik előttük van. Nagypénteken is vannak ilyen emberek a Krisztus koporsója körül!

Azután beszél nekünk az Ige arról, hogy ott van a siránkozó 4 asszony, köztük Jézus anyja és két férfi: az egyik János, nincs ugyan névvel megnevezve, de tudjuk, hogy ő az, – a másik nincs névvel megnevezve, ez a névtelenség homályában maradt a történelem folyamán. Az az ember, aki nem tudta megállni, hogy a szomszéd Jézuson legalább annyi szánalommal ne segítsen, hogy egy izsópon ecettel telt szivacsot nyújtson fel neki, hogy kicserepedett ajkát kissé lehűtse és megnedvesítse. Nem csupán emberi szentimentalizmus az, amelyik őket zokogásra kényszeríti, mely szemükből könnyeket sajtol ki, mélységesen meg vannak rendülve. Bizonyos, hogy nemcsak magukat, hanem Jézust is siratják, bizonyos, hogy az, amit ők ott mívelnek, az a részvét.

Jézus Krisztus azonban nem azért halt meg, hogy őt sirassák meg. Nem emberi szívek részvételére pályázik, hanem embereknek megtéréséért hal meg ott a keresztfán.

Legyen áldott minden lélek, mely ezen a napon könnyekkel is tud gondolni és fájó érzésekkel a szenvedő Jézus Krisztusra! De jaj minékünk, ha a részvét könnyeinél több nincs bennünk a nagypénteki kereszt körül!

Végül beszél nekünk ez az Ige arról, amiről hallgat. Beszél arról, kik nincsenek ott a nagypénteki kereszt körül. Hol vannak a tanítványok, akik előző este úgy verték mellüket s még halálra is hajlandók lettek volna menni vele?! Hol vannak a meggyógyultak: a siketek, akik hallanak, a vakok, akik látnak, a sánták, akik járnak, a bélpoklosok, akik megtisztultak, a bűnösök, akik kegyelmet kaptak, az éhesek, akik megelégtettek?! Hát ezek közül senki nem volt az ünnepen Jeruzsálemben?! Vagy az egész olyan titokban maradhatott, hogy ők mindenről semmit nem tudhattak?! Egyetlen-egy se tudhatott meg semmit róla?! Hová lettek a virágvasárnapi virághintók, pálmagallyakat lengetők és hozsannázók?! Hol van Barabbás, akit talán csak pár órával ezelőtt bocsátott szabadon a börtönőr, mert Jézus ment el meghalni helyette?! Hol vannak ezek? Világos dolog, hogy Jézus a kereszten nemcsak azokat látja, akik ott vannak, hanem azokat is látja, akik nincsenek ott és keresi szemével azokat, akikért érdemes meghalni.

János evangélista egyetlen-egy sem említ meg közülük, más evangéliumok beszélnek a kereszt alatt levő megtérő emberekről, névtelenekről és két személyesen megnevezett emberről: az egyik latorról és a kivégzési osztag parancsnokáról, a római századosról.

Emberek a nagypénteki kereszt körül! Tekintetünket végigjárattuk közöttük, melyikben ismerünk rá önmagunkra? Az anyaszentegyháznak az a kérése hozzád, testvérem, aki eljöttél ide nagypéntekre, imádni a keresztre feszített Jézus Krisztust: állj oda azok közé, akikről ez az evangélium nem beszél, mert olyan kevesen vannak ilyenek a kereszt körül! Állj oda a lator és a százados mellé és mondd: én Istenem, én bűnös ember! Mert ez a megtérés: felismerni a halálraítélt gonosztevőben az én Istenemet és felismerni magamban a bűnös embert, aki halált érdemelt Krisztus helyett! Én Istenem! Én bűnös ember!

Amen.

Imádság:

Urunk, Megváltó Jézus Krisztusunk! Istennek egyszülött Fia! Bocsásd meg nekünk, hogy az ismétlődő nagypénteken annyiszor ismétlődik az első nagypéntek szomorú története, hogy az ismétlődő nagypénteken is olyan nagyon kevés azoknak a száma, akikért érdemes volt Neked meghalnod. Bocsáss meg nekünk, hogy mi is olyan sokszor azok csoportjában állottunk a nagypénteki kereszt körül, vagy talán azok között, akik el se mernek jönni a nagypénteki kereszt mellé, vagy megelégedtünk olcsó szentimentális könnyekkel, holott a mellünket kellett volna verni és vallani bűneinket és magasztalni a Te kegyelmedet. Óh, könyörülj rajtunk Urunk és Szentlelked által a nagypénteki kereszt eseményeivel is hirdesd nekünk bűneinket és mutasd meg nekünk a Te kegyelmedet! Könyörgünk Neked, hogy mindenki, akit elítél szelíd tekinteted, mindenki, aki bűneinek nyomorúságos következményei alatt kínlódva és gyötrődve a mélységből kiált fel Hozzád, hadd lássa meg a keresztben kegyelmedet és hadd kapjon bűnbocsánatot, életet és üdvösséget.

Kérünk Téged Urunk, irgalmazz anyaszentegyházadon, hogy tudja mindig hittel magasra emelni a keresztet és hadd találjon gyógyulást mindenki benne, aki hittel néz fel reá. Adj szolgálóidnak mindig olyan lelket, mely nem a papi fejedelmek szolgálatát végzi a kereszt körül, hanem boldogan és alázatosan térdel a lator mellé és ujjong kegyelmeden és drága ígéreteiden, hogy Veled lehet a paradicsomban!

Könyörgünk Neked, adj alkalmat tieidnek ahhoz, hogy ezen a napon Igédbe elmélyedjenek, gyülekezeti közösségben épüljenek és majd egyszer ott fent az angyalok szent seregével együtt zengjék: Méltó a megöltetett Bárány, hogy vegyen dicséretet, tisztességet és áldást, örökkön örökké!

Amen.